

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v rozšířeném senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Miluše Doškové, JUDr. Bohuslava Hnízdila, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Václava Novotného a JUDr. Marie Turkové právní věci žalobce: **Č. p., a. s.** zast. JUDr. Marinou Machytkovou, advokátkou se sídlem Dlouhá 16, Praha 1, proti žalovanému: **Celní ředitelství Praha** se sídlem Washingtonova 11, Praha 1, v řízení o kasačních stížnostech žalobce proti rozsudkům Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2005, č. j. 9 Ca 18/2004 - 43 a č. j. 9 Ca 16/2004 - 49,

t a k t o :

Věc **se v r a c í** k projednání a rozhodnutí druhému senátu.

O d ů v o d n ě n í :

Kasačními stížnostmi podanými v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedených rozsudků Městského soudu v Praze, kterými byly zamítnuty jeho žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2003, č. j. 2563/03-21, a ze dne 30. 10. 2003, č. j. 2574/03-21. Těmito rozhodnutími žalovaný zamítl stěžovatelova odvolání proti platebnímu výměru č. 89/2002 vydanému Celním úřadem v Mělníku dne 11. 11. 2002, kterým mu byl vyměřen celní dluh ve výši 79 475 Kč, z toho clo 16 060 Kč a DPH 63 415 Kč podle § 140 odst. 2 a § 241 odst. 1 písm. a) zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon; a proti platebnímu výměru č. 100/2002 vydanému Celním úřadem v Mělníku dne 11. 11. 2002, kterým byl stěžovateli vyměřen celní dluh ve výši 72 171 Kč, z toho clo 14 584 Kč a DPH 57 587 Kč. podle stejného zákona.

Kasační stížnosti mj. obsahovaly námitku, že městský soud nesprávně posoudil právní otázku možnosti aplikace ust. § 241a písm. b) celního zákona. Podle tohoto ustanovení se za nedostatky, které mají zásadní vliv na dočasné uskladnění nebo příslušný celní režim podle § 241 nepovažuje nedbalost příslušné osoby. Toto ustanovení nebylo součástí celního zákona v době vzniku dluhů, ale bylo jeho součástí v době jejich vyměření.

Žalovaný i městský soud ve svých rozhodnutích brali toto ustanovení v úvahu, dospěli však, byť každý z jiného důvodu, k závěru, že stěžovatel podmínky pro jeho užití nesplňuje.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 11. 2006, č. j. 5 Afs 68/2005 - 68 (žalobce České přístavy, a. s.), vyslovil k obdobné kasační námitce následující právní názor:

„Stěžovatelem namítané ustanovení § 241a písm. b) nebylo v rozhodné době do celního zákona vtěleno. Do celního zákona bylo zapracováno na základě novely celního zákona (zákon č. 1/2002 Sb.) a nabylo účinnosti až dne 1. 7. 2002. S ohledem na výše uvedené se tak kasační námitka stěžovatele spočívající v porušení výše uvedeného ustanovení jeví

jako irelevantní, když v době vzniku celního dluhu jej nebylo možno aplikovat. Taktéž městský soud shodně formulovou žalobní námitku stěžovatele nebyl povinen přezkoumávat a zabývat se tím, zda se v projednávané věci stěžovatel dopustil nedbalosti, či nikoli. V rozhodné době celní zákon neupravoval podmínky, za kterých celní dluh dle ustanovení § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona nevzniká a celní dluh tak vznikl naplněním dikce ustanovení § 241, tzn. samotným porušením povinnosti bez ohledu na to, jakým způsobem byla tato povinnost porušena. Liberační důvody ve vztahu k odpovědnosti za porušení povinností hlavního povinného (ustanovení § 140 odst. 2 celního zákona) celní zákon neupravoval.“

Z toho je zjevné, že celní ředitelství a městský soud o aplikovatelnosti tohoto liberačního důvodu neměly žádné pochyby (byť jeho naplnění nepřisvědčily) a popřel ji teprve Nejvyšší správní soud; ovšem jen s poukazem na neúčinnost předmětného ustanovení v době vzniku celního dluhu.

Druhý senát předložil tuto právní otázku podle § 17 odst. 1 s. ř. s. rozšířenému senátu, neboť měl za to, že citovaný právní názor pátého senátu není správný. Oporu pro svůj postup nacházel jednak v přechodném ustanovení čl. II. bod 5. zákona č. 1/2002 Sb., podle něhož „řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle tohoto zákona s výjimkou řízení o celních deliktech, která se dokončí podle dosavadních předpisů.“ Dalším argumentem proti názoru vyjádřenému pátým senátem byla skutečnost, že i když se nejednalo o řízení deliktů, bylo vyměření cla v obou případech důsledkem porušení povinností, a i když je pro výši cla v zásadě rozhodná právní úprava platná v době vzniku dluhu, nelze podle názoru druhého senátu, při rozhodování o jeho vyměření nevzít v úvahu liberační ustanovení, které mezitím bylo do zákona vneseno.

Návrhem dotčený pátý senát předložil rozšířenému senátu písemné vyjádření, v němž jednak označil za nesprávnou argumentaci přechodným ustanovením zákona č. 1/2002 Sb., neboť podle jeho názoru řízení zahájené propuštěním do režimu tranzitu končí okamžikem, kdy mělo být zboží předloženo celnímu úřadu určení a nikoliv až rozhodnutím o clu. Za rozhodné však označil, že důvodem pro vyměření cla žalobci byla skutečnost, že zboží propuštěné do režimu tranzitu nebylo celnímu úřadu určení vůbec předloženo, a tedy došlo k nezákonnému odnětí zboží celnímu dohledu. Tento skutkový základ je zřejmý ze spisu, vycházely z něho celní orgány, městský soud i Nejvyšší správní soud v dříve rozhodovaných věcech. Rozhodný je tak den, kdy k odnětí zboží došlo a právní úprava tehdy účinná. Pátý senát si byl vědom toho, že celní orgán vyměřil clo podle § 241 celního zákona a neodkázal ve svých rozhodnutích na ust. § 240 téhož zákona, fakticky však ze skutečností odpovídajících ustanovení § 240 vycházel. Poukázal dále na nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 95/96. Jestliže tedy správně jednání žalobce mělo být posouzeno podle § 240 a nikoliv podle § 241 celního zákona, nepřichází otázka aplikovatelnosti ustanovení § 241a písm. b) celního zákona vůbec v úvahu, neboť to se vztahuje pouze k § 241 a nikoliv k § 240 celního zákona.

Rozšířený senát při posouzení důvodnosti návrhu druhého senátu vycházel především z nezpochybňovaných skutkových zjištění daného případu, neboť jejich správnost a úplnost je základním předpokladem pro hodnocení náležitého právního posouzení věci.

Ze správních spisů k tomu bylo zjištěno, že žalobci byly vyměřeny pohledávky celních dluhů Celním úřadem v Mělníku platebními výměry ze dne 11. 11. 2002, č. 89/2002 a č. 100/2002, a to pro nesplnění povinnosti podle § 140 odst. 2 celního zákona jako dlužníkovi podle § 241 odst. 3 celního zákona, přičemž pohledávky vznikly podle § 241

odst. 1 písm. a) celního zákona. Důvody v obou případech spočívaly v propuštění zboží do režimu tranzitu, nesplnění povinnosti dopravit propuštěné zboží celnímu úřadu určení v nezměněném stavu a v porušení ust. § 140 odst. 2 celního zákona. V obou platebních výměrech bylo zvýrazněno, že hlavní povinný (stěžovatel) neprokázal splnění povinností vyplývajících z režimu tranzitu, tj. aby zboží bylo za podmínek stanovených celním úřadem odesláno dopraveno ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu, s neporušenou celní uzávěrou a s připojenými doklady. Z protokolu ze dne 30. 10. 2002 je přitom zřejmé, že doklady vydané celním úřadem odesláni byly pozměněny a bylo na jejich základě předloženo celnímu úřadu určení zcela jiné zboží. Celní úřad jednání uzavřel s tím, že společnost České přístavy zboží celnímu úřadu nedodala, a tím porušila povinnost plynoucí jí z ust. § 140 celního zákona. V odvolacím řízení žalovaný v rozhodnutích ze dne 24. 10. 2003, č.j. 2563/03-21 a ze dne 30. 10. 2003, č. j. 2574/03-21, setrval na skutkových zjištěních a právních závěrech prvostupňových rozhodnutí, tj. výslovně v důvodech uvedl, že nesplnění povinností stanovených v § 140 odst. 2 celního zákona má za následek vznik celního dluhu podle § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona.

Městský soud ve svých rozsudcích ze dne 14. 9. 2005, č. j. 9 Ca 18/2004 - 43 a č. j. 9 Ca 16/2004 - 49, stál rovněž na tom, že došlo k porušení povinností v režimu tranzitu podle § 140 odst. 2 celního zákona, tedy, že ten kdo podmínky stanovené při propuštění zboží nesplní, je dlužníkem podle § 241 odst. 3 celního zákona, a že nesplněním této povinnosti vzniká celní dluh podle § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona. O tom opakovaně vyloučil pochybnosti a jeho závěru koresponduje i to, že vážil možnost aplikace ust. § 241a celního zákona.

Stejně tak pátý senát v návrhem citovaném rozsudku při obdobném skutkovém stavu (rozdíly mezi jednotlivými případy jsou pouze v tom, jaké zboží bylo dodáno celnímu úřadu určení namísto zboží propuštěného do režimu tranzitu) vycházel z toho, že není pochyb o porušení povinností podle § 140 odst. 2 celního zákona nepředložením zboží celnímu úřadu určení ve stanovené lhůtě, označil za rozhodné rovněž ustanovení § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona a dále vážil aplikovatelnost ust. § 241a celního zákona, jíž, jak výše uvedeno, vyloučil s poukazem na to, že v době vzniku celního dluhu nebylo součástí zákona.

Ze shora uvedených popisů je tedy patrné, že stěžovatel, jako hlavní povinný, zboží, které bylo celním úřadem v r. 2000 propuštěno do režimu tranzitu, nepředložil celnímu úřadu určení. Podle § 140 odst. 2 celního zákona je hlavní povinný celnímu úřadu odpovědný za splnění povinností vyplývajících z režimu tranzitu; zejména je povinen zajistit, aby bylo zboží za podmínek stanovených celním úřadem odesláno dopraveno ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu, s neporušenou celní závěrou a s připojenými doklady. O porušení povinností stanovených v § 140 odst. 2 celního zákona není pochyb.

Otázkou však je, podle jakého ustanovení měl být vyměřen celní dluh, resp. jak v daném případě celní dluh vznikl. Žalovaný vyšel z toho, že dlužníkem je podle § 241 odst. 3 celního zákona ten, kdo má plnit podmínky stanovené při propuštění zboží do celního režimu, a že celní dluh vznikl nesplněním povinností vyplývajících z režimu, do něhož bylo zboží propuštěno ve smyslu § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona. Jak je však uvedeno v § 241 odst. 1 celního zákona, upravuje toto ustanovení pouze případy vzniku celního dluhu v jiných případech, než jsou uvedeny v § 240 celního zákona, mají-li nedostatky zásadní vliv na správné provádění celního režimu. Postup podle § 241 celního zákona tak přichází v úvahu za splnění dvou podmínek: nejedná se o případ, kdy celní dluh vznikl podle § 240 a jsou dány nedostatky zásadního vlivu na celní režim.

Podle § 240 odst. 1 celního zákona celní dluh při dovozu zboží podléhajícího dovoznímu clu vzniká jeho nezákonným odnětím celnímu dohledu. Celním dohledem je přitom podle § 2 písm. j) celního zákona třeba rozumět souhrn úkonů a opatření, kterými se zajišťuje dodržování zákonů a dalších obecně závazných právních předpisů, jejichž provádění přísluší celním orgánům.

V daném případě nepochybně došlo k odnětí zboží celnímu dohledu. V konkurenci ustanovení § 240 a § 241 je třeba v souladu se zněním zákona preferovat ustanovení § 240. Podle něho tedy vznikl celní dluh ve všech projednávaných případech. Podle § 240 odst. 2 celního zákona celní dluh vznikl okamžikem odnětí zboží celnímu dohledu. Podle § 251 cit. zákona, není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vyměřuje se dovozní clo podle předpisů platných v okamžiku, kdy celní dluh vznikl. Shodně přistoupil k posouzení právní kvalifikace vzniku celního dluhu za situace, kdy zboží nebylo deklarantem dodáno celnímu úřadu určení v důsledku jeho tvrzeného odcizení, i Ústavní soud v označeném nálezu ze dne 18. 7. 1996, sp. zn. II. ÚS 95/96.

Úkolem rozšířeného senátu je sjednocovat judikaturu Nejvyššího správního soudu a je dle § 17 odst. 1 s. ř. s. oprávněn rozhodovat tam, kde mu byla věc postoupena jeho senátem, který dospěl k závěru odlišnému od závěru dříve vysloveného. Postoupit rozšířenému senátu lze jak celou právní věc k rozhodnutí, tak i některou z jednotlivých sporných otázek. Tak tomu bylo i zde. Rozšířený senát však neřeší abstraktní právní otázky bez ukotvení ke skutkovým zjištěním posuzovaných případů. Proto také při projednávání předložených věcí zkoumá, zda právní posouzení odpovídá zjištěnému skutkovému stavu.

V posuzovaném případě bylo označenou spornou právní otázkou použití či nepoužití ustanovení § 241a písm. b) celního zákona. Jak vyplývá z výše popsanych zjištění rozšířeného senátu, možnost aplikace předmětného ustanovení vůbec nepřichází v úvahu tam, kde celní dluh vznikl podle § 240 celního zákona, jak tomu bylo v dané věci. Je však třeba dodat, že z „napadeného“ rozhodnutí pátého senátu nebylo nesouladné právní posouzení s názorem, který se chystal zaujmout druhý senát, zcela zřejmé, a vyplynulo teprve z jednání rozšířeného senátu, jemuž bylo dodatečně předloženo vyjádření pátého senátu. Bez ohledu na to však za této situace není sporná otázka, která byla druhým senátem rozšířenému senátu předložena k posouzení, relevantní pro řešení případu. Proto rozšířený senát věc vrátil druhému senátu k projednání a rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. června 2007

JUDr. Josef Baxa
předseda rozšířeného senátu